

Zakres wymagań przedmiotowych związanych z nauczaniem w poszczególnych klasach może ulec modyfikacji w zależności od stopnia realizacji materiału w danej klasie, który wynika z przyczyn niezależnych od nauczyciela.

Przedmiotem oceniania są wiadomości, umiejętności oraz postawy ucznia na lekcjach języka polskiego, a zwłaszcza:

- wypowiedzi ustne na zadany temat;
- prace pisemne sprawdzające opanowanie wiadomości i umiejętności w różnej formie (wypracowanie, sprawdzian wiadomości, sprawdzian wiedzy o języku, dyktando, test sprawdzający umiejętność czytania ze zrozumieniem, analiza i interpretacja utworu itp.);
- prace pisemne domowe;
- praca ucznia na lekcji (udział w dyskusji, recytacje, aktywność itp.);
- wykonywanie zadań domowych w różnej formie (notatka, samodzielna interpretacja tekstu, przygotowanie/ wyszukanie utworów lub ich fragmentów na zadany temat, projekt i prezentacja itp.);
- wykonywanie dodatkowych zadań samodzielnie przez ucznia (prezentacje wyszukanych i opracowanych materiałów źródłowych, referaty itp.);
- kartkówki sprawdzające wiadomości z ostatnich trzech tematów lekcyjnych;
- sprawdziany znajomości lektur;
- sposób prowadzenia zeszytu (samodzielność, kompletność notatek, estetyka)

Podstawą do klasyfikacji śródrocznej i końcoworocznej jest uzyskanie co najmniej pięciu ocen częściowych z różnych rodzajów aktywności. Ocena końcoworoczna uwzględnia ocenę śródroczną.

Uczeń, który w wyznaczonym terminie nie poprawił oceny niedostatecznej otrzymanej na koniec I półrocza, nie może uzyskać oceny pozytywnej na koniec roku szkolnego.

Ocena śródroczna i końcoworoczna nie jest średnią arytmetyczną ocen częściowych. Oceny częściowe mają różną wagę. Najbardziej znaczące wskazują na poziom opanowania najważniejszych umiejętności przedmiotowych, czyli tworzenia dłuższych samodzielnych wypowiedzi pisanych i mówionych dotyczących odczytywania tekstów kultury.

W klasie trzeciej bardzo ważne są oceny za próbne egzaminy maturalne oraz oceny częściowe uzyskane za wykonanie w wyznaczonych terminach i wymaganej formie poszczególnych zadań związanych z przygotowaniem do pracy maturalnej.

Poniżej przedstawiono szczegółowe kryteria oceniania w kolejnych klasach i na poszczególne oceny.

Dalej w formie tabelarycznej ujęto wymagania dla prac pisemnych oraz podano odpowiadające im oceny. Na zakończenie ujęto ogólne zasady obowiązujące na lekcjach języka polskiego.

Niżej przedstawione kryteria należy traktować koniunktywnie.

Kryteria oceniania z języka polskiego I klasa

Ocenę niedostateczną uczeń otrzymuje, gdy:

Wiadomości

- nie zna utworów (lub ich fragmentów) wskazanych w programie,
- nie potrafi przyporządkować autorom tytułów i głównych bohaterów utworów literackich wskazanych w podstawie programowej,
- nie potrafi wskazać podstawowych cech najważniejszych dla omawianych okresów gatunków literackich,
- nie potrafi wskazać podstawowych cech postaw i wzorców osobowych charakterystycznych dla danej epoki,
- nie potrafi wskazać podstawowych cech prądów umysłowych i artystycznych,
- nie potrafi posługiwać się kluczowymi dla rozumienia omawianych epok pojęciami,
- nie potrafi streścić głównych wątków utworów epickich i dramatycznych z listy lektur obowiązkowych.

Umiejętności:

- nie potrafi rozpoznać najważniejszych środków stylistycznych w utworach literackich omawianych epok,
- nie potrafi dokonać charakterystyki bohaterów literackich.

Język:

- nie przestrzega zasad poprawności językowej,
- tworzy wypowiedź niekomunikatywną.

Ponadto:

- nie wykazuje chęci poprawy ocen,
- nie angażuje się w proces zdobywania wiedzy i umiejętności na poziomie dopuszczającym.

Na ocenę dopuszczającą uczeń:

Wiadomości:

- zna i rozumie utwory (lub ich fragmenty) wskazane w programie, tj.:
  - *Biblia (wybrane psalmy i inne wybrane fragmenty),
  - *Mitologia – wybrane mity (o rodzie Labdakidów, o wojnie trojańskiej),
  - *Homer *Iliada* (fragmenty),
  - *Sofokles *Król Edyp*, *Bogurodzica,
  - **Posłuchajcie, bracia miła...*,
  - *J. Kochanowski- wybrane psalmy, pieśni, treny, fraszki,
  - *J.Ch. Pasek *Pamiętniki* (fragmenty),
  - *A. Mickiewicz *Pan Tadeusz* i film *Pan Tadeusz* w reż. A. Wajdy, *I. Krasicki *Pijaństwo*, *Święta miłości kochanej Ojczyzny*,
  - *J. Wybicki, *Pieśń Legionów Polskich we Włoszech*;
- przyporządkowuje autorom tytuły i głównych bohaterów utworów literackich wskazanych w podstawie programowej,
- określa ramy chronologiczne omawianej epoki,
- objaśnia znaczenie nazw omawianych epok literackich,
- wskazuje podstawowe cechy najważniejszych dla omawianych okresów gatunków

literackich,

- wskazuje cechy postaw i wzorców osobowych charakterystycznych dla danej epoki,
- wskazuje cechy prądów umysłowych i artystycznych,
- posługuje się kluczowymi dla rozumienia omawianych epok pojęciami,
- streszcza główne wątki utworów epickich i dramatycznych z listy lektur obowiązkowych.

Umiejętności:

- rozpoznaje najważniejsze środki stylistyczne w utworach literackich omawianych epok,
- charakteryzuje bohaterów literackich,
- przekazuje efekty swojej pracy na lekcjach w sposób komunikatywny,
- umiejętnie przywołuje cytaty z tekstów literackich do wypowiedzi własnych.

Język:

- przestrzega zasad poprawności właściwych dla języka mówionego w zakresie: ortografii, ortofonii (wymowy), fleksji, leksyki, frazeologii, składni; dopuszczalne usterki językowe,
- posługuje się stylem komunikatywnym, stosownym do sytuacji (dopuszczalna schematyczność), wystarczającym słownictwem,
- posługuje się terminologią specjalistyczną w zakresie niezbędnym do realizacji tematu.

Na ocenę dostateczną uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, a ponadto:

Wiadomości:

- zna i rozumie utwory dodatkowe (lub ich fragmenty) wskazane w programie, tj.: *D.

Naborowski- wybrane wiersze,

*M. Sęp-Szarzyński - wybrany sonet,

- wyjaśnia literaturoznawcze sensy pojęć,
- wskazuje podstawowe cechy gatunków,
- wiąże fakty literackie z istotnymi wydarzeniami historycznymi,
- wskazuje związki omawianych epok z wcześniejszymi.

Umiejętności:

- opisuje motywy i tematy literackie, odwołując się do omówionych utworów,
- charakteryzuje wzorce osobowe i postawy bohaterów, odwołując się do omówionych utworów literackich,
- charakteryzuje podstawowe prądy artystyczne i umysłowe oraz hasła programowe i idee poszczególnych epok, odwołując się do omawianych utworów literackich,
- charakteryzuje wizję świata i człowieka w poszczególnych epokach, odwołując się do omówionych utworów literackich,
- wskazuje i opisuje charakterystyczne cechy językowe i stylistyczne w tekstach literackich omawianych epok,
- określa tematykę i problematykę omawianych utworów,
- wskazuje i opisuje charakterystyczne cechy tekstów kultury (obraz, rzeźba, sztuka teatralna, film).

Język:

- przestrzega zasad poprawności właściwych dla języka mówionego w zakresie: ortografii, ortofonii, fleksji, leksyki, frazeologii, składni (dopuszczalne usterki językowe),
- posługuje się komunikatywnym, stosownym do sytuacji stylem,
- posługuje się słownictwem stosownym i zróżnicowanym,
- przestrzega zasad etykiety językowej,
- posługuje się terminologią właściwą do realizacji tematu,

- stosuje środki językowe typowe dla rozmowy.

Na ocenę dobrą uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, a ponadto:

- zna i rozumie utwory dodatkowe (lub ich fragmenty) wskazane w programie, tj.:

*Dante Alighieri *Boska komedia* (fragmenty),

*W. Szekspir *Makbet* lub *Hamlet*,

*J. W. Goethe, *Cierpienia młodego Wertera* (fragmenty), *Faust* (fragmenty), *M.

Bułhakow, *Mistrz i Małgorzata*,

- zna konteksty literackie i kulturowe.

Umiejętności:

- wskazuje związki literatury z wydarzeniami historycznymi, kulturą i sztuką oraz filozofią omawianych epok,

- porównuje wzorce osobowe, kreacje bohaterów oraz wizję świata i człowieka w omawianych epokach, odwołując się do utworów literackich,

- charakteryzuje koncepcję artysty i zadania sztuki w omawianych epokach, odwołując się do utworów literackich,

- wskazuje dominantę kompozycyjną i myślową oraz dokonuje analizy typowego dla epoki i autora utworu literackiego,

- zajmuje i uzasadnia stanowisko w dyskusji z odwołaniem się do utworu, cytatu, kontekstu lub wiedzy o epoce,

- formułuje wnioski, uogólnienia i argumenty, prezentując swój punkt widzenia,

- ocenia bohaterów literackich w kontekście epoki, zwracając uwagę na ich komplikację psychologiczną i uwikłania w problemy moralne, społeczne.

Język:

- przestrzega zasad poprawności właściwych dla języka mówionego w zakresie: ortografii, ortofonii, fleksji, leksyki, frazeologii, składni,

- posługuje się komunikatywnym, stosownym do sytuacji stylem; bogatym słownictwem,

- przestrzega zasad etykiety językowej,

- posługuje się terminologią specjalistyczną,

- stosuje środki językowe typowe dla rozmowy.

Na ocenę bardzo dobrą uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, a ponadto:

Wiadomości:

- swobodnie posługuje się cytatami,

- przedstawia ewolucję bohatera literackiego oraz wybranych gatunków literackich na podstawie omawianych utworów.

Umiejętności:

- wyjaśnia funkcje motywów literackich,

- rozpoznaje nawiązania do tradycji we współczesnym utworze literackim lub filmie,

- formułuje wnioski płynące z porównania kształtu artystycznego tekstów literackich,

- samodzielnie gromadzi, porządkuje i wykorzystuje w wypowiedziach ustnych

i pisemnych materiały z różnych źródeł dotyczące literatury, filmu i innych dziedzin sztuki,

- dokonuje samodzielnej, pogłębionej analizy i interpretacji dzieła literackiego i dzieła sztuki,

- odwołuje się do opinii autorytetów (sądy historyków literatury, myśli filozofów).

Język:

- przestrzega zasad poprawności właściwych dla języka mówionego w zakresie: ortografii, ortofonii, fleksji, leksyki, frazeologii, składni,
- posługuje się stylem stosownym do sytuacji, komunikatywnym, o wyraźnych cechach indywidualnych,
- przestrzega zasad etykiety językowej,
- posługuje się bogatym słownictwem, posługuje się bogatą terminologią (unikając pseudonaukowości),
- swobodnie stosuje środki językowe typowe dla rozmowy.

Na ocenę celującą uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:

- prezentuje swoje poglądy, umiejętnie posługuje się wiedzą spoza programu szkolnego, świadcząca o dużej erudycji,
- formułuje wnioski dojrzałe, wnikliwe,
- stawia hipotezy badawcze,
- umiejętnie polemizuje, starannie i logicznie dobierając argumenty.

Zakres materiału i kryteria oceniania z języka polskiego**II klasa****Ocenę niedostateczną uczeń otrzymuje, gdy:****Wiadomości:**

- nie zna utworów (lub ich fragmentów) wskazanych w programie,
- nie potrafi przyporządkować autorom tytułów i głównych bohaterów utworów literackich wskazanych w podstawie programowej,
- nie potrafi wskazać podstawowych cech najważniejszych dla omawianych okresów gatunków literackich,
- nie potrafi wskazać podstawowych cech postaw i wzorców osobowych charakterystycznych dla danej epoki,
- nie potrafi wskazać podstawowych cech prądów umysłowych i artystycznych,
- nie potrafi posługiwać się kluczowymi dla rozumienia omawianych epok pojęciami,
- nie potrafi streścić głównych wątków utworów epickich i dramatycznych z listy lektur obowiązkowych.

Umiejętności:

- nie potrafi rozpoznać najważniejszych środków stylistycznych w utworach literackich omawianych epok,
- nie potrafi dokonać charakterystyki bohaterów literackich.

Język:

- nie przestrzega zasad poprawności językowej,
- tworzy wypowiedź niekomunikatywną.

Ponadto:

- nie wykazuje chęci poprawy ocen,
- nie angażuje się w proces zdobywania wiedzy

Na ocenę dopuszczającą uczeń:**Wiadomości:**

- zna i rozumie utwory (lub ich fragmenty) wskazane w programie, tj.:
- A. Mickiewicz III część *Dziadów* i inscenizacja omawiana na lekcji,
- A. Mickiewicz *Oda do młodości*, *Romantyczność*, *Stepy akerskie*, *Burza*, *Nad wodą wielką i czystą*,
- J. Słowacki *Rozłączenie*, *Hymn*, *Bo to jest wieszczka najjaśniejsza chwała*,
- J. Słowacki *Kordian*,
- C. Norwid *W Weronie*, *Bema pamięci żałobny-rapsod*, *Coś ty Atenom zrobił*, *Sokratesie*,
- * **Z. Krasiński *Nie-Boska komedia***,
- B. Prus *Lalka*,
- F. Dostojewski *Zbrodnia i kara*,
- K. Przerwa-Tetmajer *Koniec wieku XIX* i inne wiersze,
- S. Wyspiański *Wesele* i film A. Wajdy,
- J. Conrad *Jądro ciemności*,
- S. Żeromski *Ludzie bezdomni*,
- * S. Żeromski *Przedwiośnie*,
- Z. Nałkowska *Granica*
- L. Staff *Wysokie drzewa* i inne wiersze,
- J. Tuwim *Do krytyków* i inne wiersze,
- przyporządkowuje autorom tytuły i głównych bohaterów utworów literackich wskazanych w podstawie programowej,
- określa ramy chronologiczne omawianej epoki,
- objaśnia znaczenie nazw omawianych epok literackich,
- wskazuje podstawowe cechy najważniejszych dla omawianych okresów gatunków literackich,
- wskazuje cechy postaw i wzorców osobowych charakterystycznych dla danej epoki,
- wskazuje cechy prądów umysłowych i artystycznych,
- posługuje się kluczowymi dla rozumienia omawianych epok pojęciami,
- streszcza główne wątki utworów epickich i dramatycznych z listy lektur obowiązkowych.

Umiejętności:

- rozpoznaje najważniejsze środki stylistyczne w utworach literackich omawianych epok,
- charakteryzuje bohaterów literackich,
- przekazuje efekty swojej pracy na lekcjach w sposób komunikatywny, -umiejętnie przywołuje cytaty z tekstów literackich do wypowiedzi własnych,

-rozpoznaje i charakteryzuje styl utworu (romantycznego, realistycznego, modernistycznego).

Język:

- przestrzega zasad poprawności właściwych dla języka mówionego w zakresie: ortofonii (wymowy), ortografii, fleksji, leksyki, frazeologii, składni; dopuszczalne usterki językowe,
- posługuje się stylem komunikatywnym, stosownym do sytuacji (dopuszczalna schematyczność), wystarczającym słownictwem,
- posługuje się terminologią specjalistyczną w zakresie niezbędnym do realizacji tematu.

Na ocenę dostateczną uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, a ponadto:

Wiadomości:

- zna i rozumie utwory dodatkowe (lub ich fragmenty) wskazane w programie, tj.: * C. Norwid *Fortepian Szopena*, *Pielgrzym*,
- A. Asnyk *Do młodych*,

- E. Orzeszkowa *Nad Niemnem* (fragmenty/ekranizacja), * K. Przerwa-Tetmajer *Melodia mgieł nocnych*,
- * L. Staff *Deszcz jesienny*,
- * **J.Kasprowicz** *Krzak dzikiej róży, Dies irae*,
- * **W.S. Reymont** *Chłopi* lub *Ziemia obiecana* (fragmenty tekstu lub ekranizacja),
- * **M. Pawlikowska-Jasnorzewska**, wybrane wiersze, * **J. Iwaszkiewicz** - wybrany tekst i ekranizacja,
- * **J.W. Goethe** *Cierpienia młodego Wertera* (fragmenty),

- zna i rozumie wybrane filmy z klasyki kinematografii polskiej i światowej,

- wyjaśnia literaturoznawcze sensy pojęć,
- wskazuje podstawowe cechy gatunków,
- wiąże fakty literackie z istotnymi wydarzeniami historycznymi,
- wskazuje związki omawianych epok z wcześniejszymi.

Umiejętności:

- opisuje motywy i tematy literackie, odwołując się do omówionych utworów,
- charakteryzuje wzorce osobowe i postawy bohaterów, odwołując się do omówionych utworów literackich,
- charakteryzuje podstawowe prądy artystyczne i umysłowe oraz hasła programowe i idee poszczególnych epok, odwołując się do omawianych utworów literackich,
- charakteryzuje wizję świata i człowieka w poszczególnych epokach, odwołując się do omówionych utworów literackich,
- wskazuje i opisuje charakterystyczne cechy językowe i stylistyczne w tekstach literackich omawianych epok,
- określa tematykę i problematykę omawianych utworów,
- wskazuje i opisuje charakterystyczne cechy tekstów kultury (obraz, rzeźba, sztuka teatralna, film),
- **rozpoznaje i charakteryzuje konteksty filozoficzne,**
- **przeprowadza interpretację porównawczą utworów literackich,**
- **dostrzega przemiany konwencji i praktykę ich łączenia.**

Język:

- przestrzega zasad poprawności właściwych dla języka mówionego w zakresie: ortofonii, ortografii, fleksji, leksyki, frazeologii, składni (dopuszczalne usterki językowe),
- posługuje się komunikatywnym, stosownym do sytuacji stylem,
- posługuje się słownictwem stosownym i zróżnicowanym,
- przestrzega zasad etykiety językowej,
- posługuje się terminologią właściwą do realizacji tematu,
- stosuje środki językowe typowe dla rozmowy.

Na ocenę dobrą uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, a ponadto:

- zna i rozumie utwory dodatkowe (lub ich fragmenty) wskazane w programie, tj.: * A. Mickiewicz IV część *Dziadów* (fragmenty),
- * J. Słowacki *Grób Agamemnona*,
- * adaptacja: F. Coppola *Czas Apokalipsy*,
- zna konteksty literackie i kulturowe,
- * **Ch. Baudelaire, A. Rimbaud, E. Stachura** – wybrane wiersze,
- * **G. Flaubert** lub **E. Zola** lub **H. Balzac** – wybrana powieść (fragmenty) lub ekranizacja,
- * **W. Gombrowicz** *Trans-Atlantyk*,

*A. Mickiewicz *Konrad Wallenrod* (fragmenty),

*M. Bulhakow *Mistrz i Małgorzata*.

Umiejętności:

- wskazuje związki literatury z wydarzeniami historycznymi, kulturą i sztuką oraz filozofią omawianych epok,
- porównuje wzorce osobowe, kreacje bohaterów oraz wizję świata i człowieka w omawianych epokach, odwołując się do utworów literackich,
- charakteryzuje koncepcję artysty i zadania sztuki w omawianych epokach, odwołując się do utworów literackich,
- wskazuje dominantę kompozycyjną i myślową oraz dokonuje analizy typowego dla epoki i autora utworu literackiego,
- zajmuje i uzasadnia stanowisko w dyskusji z odwołaniem się do utworu, cytatu, kontekstu lub wiedzy o epoce,
- formułuje wnioski, uogólnienia i argumenty, prezentując swój punkt widzenia,
- ocenia bohaterów literackich w kontekście epoki, zwracając uwagę na ich komplikację psychologiczną i uwikłania w problemy moralne, społeczne,
- **w interpretacji eseju i felietonu wykorzystuje wiedzę o jego cechach gatunkowych.**

Język:

- przestrzega zasad poprawności właściwych dla języka mówionego w zakresie: ortofonii i ortografii, fleksji, leksyki, frazeologii, składni,
- posługuje się komunikatywnym, stosownym do sytuacji stylem; bogatym słownictwem,
- przestrzega zasad etykiety językowej,
- posługuje się terminologią specjalistyczną,
- stosuje środki językowe typowe dla rozmowy.

Na ocenę bardzo dobrą uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, a ponadto:

Wiadomości:

- zna i rozumie utwory dodatkowe (lub ich fragmenty) wskazane w programie, tj.:
  - * Z. Krasieński *Nie-Boska komedia*,
- swobodnie posługuje się cytatami,
- przedstawia ewolucję bohatera literackiego oraz wybranych gatunków literackich na podstawie omawianych utworów.

Umiejętności:

- wyjaśnia funkcje motywów literackich,
- rozpoznaje nawiązania do tradycji we współczesnym utworze literackim lub filmie,
- formułuje wnioski płynące z porównania kształtu artystycznego tekstów literackich,
- samodzielnie gromadzi, porządkuje i wykorzystuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych materiały z różnych źródeł dotyczące literatury, filmu i innych dziedzin sztuki,
- dokonuje samodzielnej, pogłębionej analizy i interpretacji dzieła literackiego i dzieła sztuki,
- odwołuje się do opinii autorytetów (sądy historyków literatury, myśli filozofów).

Język:

- przestrzega zasad poprawności właściwych dla języka mówionego w zakresie: ortografii, ortofonii, fleksji, leksyki, frazeologii, składni,
- posługuje się stylem stosownym do sytuacji, komunikatywnym, o wyraźnych cechach

indywidualnych,

- przestrzega zasad etykiety językowej,
- posługuje się bogatym słownictwem, posługuje się bogatą terminologią (unikając pseudonaukowości),
- swobodnie stosuje środki językowe typowe dla rozmowy.

Na ocenę celującą uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:

- prezentuje swoje poglądy, umiejętnie posługuje się wiedzą spoza programu szkolnego, świadcząca o dużej erudycji,
- formułuje wnioski dojrzałe, wnikliwe,
- stawia hipotezy badawcze,
- umiejętnie polemizuje, starannie i logicznie dobierając argumenty.

Kryteria oceniania z języka polskiego III klasa

Ocenę niedostateczną uczeń otrzymuje, gdy:

Wiadomości:

- nie zna utworów (lub ich fragmentów) wskazanych w programie,
- nie potrafi przyporządkować autorom tytułów i głównych bohaterów utworów literackich wskazanych w podstawie programowej,
- nie potrafi wskazać podstawowych cech najważniejszych dla omawianych okresów gatunków literackich,
- nie potrafi wskazać podstawowych cech postaw i wzorców osobowych charakterystycznych dla danej epoki,
- nie potrafi wskazać podstawowych cech prądów umysłowych i artystycznych,
- nie potrafi posługiwać się kluczowymi dla rozumienia omawianych epok pojęciami,
- nie potrafi streścić głównych wątków utworów epickich i dramatycznych z listy lektur obowiązkowych.

Umiejętności:

- nie potrafi rozpoznać najważniejszych środków stylistycznych w utworach literackich omawianych epok,
- nie potrafi dokonać charakterystyki bohaterów literackich.

Język:

- nie przestrzega zasad poprawności językowej,
- tworzy wypowiedź niekomunikatywną.

Ponadto:

- nie wykazuje chęci poprawy ocen,
- nie angażuje się w proces zdobywania wiedzy

Na ocenę dopuszczającą uczeń:

Wiadomości:

- zna i rozumie utwory (lub ich fragmenty) wskazane w programie, tj.: * S.

Żeromski *Przedwiośnie*,

* J. Tuwim *Do krytyków* i inne wiersze, * B.

Schulz – opowiadania,

* W. Gombrowicz *Ferdydurke*, *

Cz. Miłosz – wiersze,

* K. K. Baczyński – wiersze, * T.

Różewicz – wiersze,

* Z. Herbert – wiersze,

* W. Szymborska – wiersze,

* G. Herling-Grudziński *Inny świat* (fragmenty), * S.

Mrożek *Tango*,

* A. Camus *Dżuma*, *

- przyporządkowuje autorom tytuły i głównych bohaterów utworów literackich wskazanych w podstawie programowej,

- określa ramy chronologiczne omawianej epoki,

- objaśnia znaczenie nazw omawianych epok literackich,

- wskazuje podstawowe cechy najważniejszych dla omawianych okresów gatunków literackich,

- wskazuje cechy postaw i wzorców osobowych charakterystycznych dla danej epoki,

- wskazuje cechy prądów umysłowych i artystycznych,

- posługuje się kluczowymi dla rozumienia omawianych epok pojęciami,

- streszcza główne wątki utworów epickich i dramatycznych z listy lektur obowiązkowych.

Umiejętności:

- rozpoznaje najważniejsze środki stylistyczne w utworach literackich omawianych epok,

- charakteryzuje bohaterów literackich,

- przekazuje efekty swojej pracy na lekcjach w sposób komunikatywny,

- umiejętnie przywołuje cytaty z tekstów literackich do wypowiedzi własnych.

Język:

- przestrzega zasad poprawności właściwych dla języka mówionego w zakresie: ortofonii (wymowy), ortografii, fleksji, leksyki, frazeologii, składni; dopuszczalne usterki językowe,

- posługuje się stylem komunikatywnym, stosownym do sytuacji (dopuszczalna schematyczność), wystarczającym słownictwem,

- posługuje się terminologią specjalistyczną w zakresie niezbędnym do realizacji tematu.

Na ocenę dostateczną uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, a ponadto:**Wiadomości:**

- zna i rozumie utwory dodatkowe (lub ich fragmenty) wskazane w programie, tj.: * L.

Staff *Wysokie drzewa* i inne wiersze,

* T. Borowski *U nas w Auschwitzu...*, *Proszę państwa do gazu*,

* wybrana powieść współczesna – S. Lema, T. Konwickiego lub innego autora,

- wyjaśnia literaturoznawcze sensy pojęć,

- wskazuje podstawowe cechy gatunków,

- wiąże fakty literackie z istotnymi wydarzeniami historycznymi,
- wskazuje związki omawianych epok z wcześniejszymi.

Umiejętności:

- opisuje motywy i tematy literackie, odwołując się do omówionych utworów,
- charakteryzuje wzorce osobowe i postawy bohaterów, odwołując się do omówionych utworów literackich,
- charakteryzuje podstawowe prądy artystyczne i umysłowe oraz hasła programowe i idee poszczególnych epok, odwołując się do omawianych utworów literackich,
- charakteryzuje wizję świata i człowieka w poszczególnych epokach, odwołując się do omówionych utworów literackich,
- wskazuje i opisuje charakterystyczne cechy językowe i stylistyczne w tekstach literackich omawianych epok,
- określa tematykę i problematykę omawianych utworów,
- wskazuje i opisuje charakterystyczne cechy tekstów kultury (obraz, rzeźba, sztuka teatralna, film).

Język:

- przestrzega zasad poprawności właściwych dla języka mówionego w zakresie: ortofonii, ortografii, fleksji, leksyki, frazeologii, składni (dopuszczalne usterki językowe),
- posługuje się komunikatywnym, stosownym do sytuacji stylem,
- posługuje się słownictwem stosownym i zróżnicowanym,
- przestrzega zasad etykiety językowej,
- posługuje się terminologią właściwą do realizacji tematu,
- stosuje środki językowe typowe dla rozmowy.

Na ocenę *dobrą* uczeń potrafi to, co na ocenę *dostateczną*, a ponadto:

- zna i rozumie utwory dodatkowe (lub ich fragmenty) wskazane w programie, tj.: * M. Pawlikowska-Jasnorzewska – wiersze,
- * M. Białoszewski – wiersze,
- zna konteksty literackie i kulturowe.

Umiejętności:

- wskazuje związki literatury z wydarzeniami historycznymi, kulturą i sztuką oraz filozofią omawianych epok,
- porównuje wzorce osobowe, kreacje bohaterów oraz wizję świata i człowieka w omawianych epokach, odwołując się do utworów literackich,
- charakteryzuje koncepcję artysty i zadania sztuki w omawianych epokach, odwołując się do utworów literackich,
- wskazuje dominantę kompozycyjną i myślową oraz dokonuje analizy typowego dla epoki i autora utworu literackiego,
- zajmuje i uzasadnia stanowisko w dyskusji z odwołaniem się do utworu, cytatu, kontekstu lub wiedzy o epoce,
- formułuje wnioski, uogólnienia i argumenty, prezentując swój punkt widzenia,
- ocenia bohaterów literackich w kontekście epoki, zwracając uwagę na ich komplikację psychologiczną i uwikłania w problemy moralne, społeczne.

Język:

- przestrzega zasad poprawności właściwych dla języka mówionego w zakresie: ortofonii i

- ortografii, fleksji, leksyki, frazeologii, składni,
- posługuje się komunikatywnym, stosownym do sytuacji stylem; bogatym słownictwem,
  - przestrzega zasad etykiety językowej,
  - posługuje się terminologią specjalistyczną,
  - stosuje środki językowe typowe dla rozmowy.

Na ocenę *bardzo dobrą* uczeń potrafi to, co na ocenę *dobłą*, a ponadto:

Wiadomości:

- zna i rozumie utwory dodatkowe (lub ich fragmenty) wskazane w programie,
- * H. Krall *Zdążyć przed Panem Bogiem* (fragmenty)
- swobodnie posługuje się cytatai,
- przedstawia ewolucję bohatera literackiego oraz wybranych gatunków literackich na podstawie omawianych utworów.

Umiejętności

- wyjaśnia funkcje motywów literackich,
- rozpoznaje nawiązania do tradycji we współczesnym utworze literackim lub filmie,
- formułuje wnioski płynące z porównania kształtu artystycznego tekstów literackich,
- samodzielnie gromadzi, porządkuje i wykorzystuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych materiały z różnych źródeł dotyczące literatury, filmu i innych dziedzin sztuki,
- dokonuje samodzielnej, pogłębionej analizy i interpretacji dzieła literackiego i dzieła sztuki,
- odwołuje się do opinii autorytetów (sądy historyków literatury, myśli filozofów).

Język:

- przestrzega zasad poprawności właściwych dla języka mówionego w zakresie: ortografii, ortofonii, fleksji, leksyki, frazeologii, składni,
- posługuje się stylem stosownym do sytuacji, komunikatywnym, o wyraźnych cechach indywidualnych,
- przestrzega zasad etykiety językowej,
- posługuje się bogatym słownictwem, posługuje się bogatą terminologią (unikając pseudonaukowości),
- swobodnie stosuje środki językowe typowe dla rozmowy.

Na ocenę *celującą* uczeń potrafi to, co na ocenę *bardzo dobrą*, a ponadto:

- zna i rozumie * wybrane eseje,
- prezentuje swoje poglądy, umiejętnie posługuje się wiedzą spoza programu szkolnego, świadcząca o dużej erudycji,
- formułuje wnioski dojrzałe, wnikliwe,
- stawia hipotezy badawcze,
- umiejętnie polemizuje, starannie i logicznie dobierając argumenty.

Kryteria oceniania prac pisemnych w formie wypracowania:

- za realizację tematu można otrzymać 25 punktów (przy pracach ocenianych kryterialnie ilość punktów wynika z modelu, przy innych różnicujemy punkty następująco: 25-20-15-10-5-0 w zależności od stopnia zrozumienia i zrealizowania tematu w oparciu o trafny dobór i właściwy sposób przedstawienia tekstów);
- za kompozycję: 5-3-1-0 punktów;

- za styl: 5-3-1-0 punktów;
- za język: 12-9-6-3-1-0 punktów ;
- za zapis: 3-2-1-0 punktów ;
- prace niesamodzielne (przeписane w całości lub częściowo z opracowań lub Internetu) oraz napisane nie na temat ocenione zostają jako niedostateczne, nawet gdy ich styl, język i zapis są poprawne;
- praca musi mieć objętość minimum dwu stron papieru kancelaryjnego zapisanego przeciętnym charakterem pisma (dostosowujemy to do indywidualnych uczniów i ich charakteru pisma); przy ocenie prac krótszych nie przyznaje się punktów za styl, kompozycję, język i zapis;
- prace nieczytelne lub trudne do odczytania zostają ocenione jako niedostateczne, jeśli uczeń nie posiada aktualnej opinii na temat konieczności dostosowania wymagań do stwierdzonych dysfunkcji;

Szczegółowe przedstawienie kryteriów oceniania poszczególnych obszarów pracy poprzedza i podsumowuje prace pisane przez ucznia na początku nauki w klasie pierwszej. Każda następna praca powinna zostać omówiona w oparciu o przypomniane kryteria, których znajomość obowiązuje uczniów.

Ujednolicony sposób oceniania wszystkich form prac pisemnych uczniów
(prac klasowych, wypracowań domowych, sprawdzianów, testów, kartkówek):

0 – 39 % pkt - ocena niedostateczna

40 - 50 % pkt - dopuszczająca

51 – 74 % pkt - dostateczna

75 – 89 % pkt - dobra

90 – 100 % pkt - bardzo dobra

Jeżeli w pracy pisemnej ujęte są zadania obejmujące materiał wykraczający poza wymagania określone wyżej lub poziom merytoryczny i językowy pracy jest wyróżniający, wówczas uczeń może otrzymać ocenę celującą.

Szczegółowe kryteria oceniania dłuższej wypowiedzi ustnej (omówienie wskazanego tematu, zagadnienia itp.)

Ocena	Poziom		
	merytoryczny	strukturalny	językowy
celujący	– jak na ocenę bdb oraz: – dążenie do erudycyjności wypowiedzi – wyjście poza treści programowe – cytowanie, przytaczanie, powoływanie się na sądy i opinie autorytetów	– jak na ocenę bdb oraz: – oryginalna forma, funkcjonalna wobec tematu (np. z elementami happeningu)	– jak na ocenę bdb

bardzo dobry	<ul style="list-style-type: none"> – zagadnienie omówione w sposób pełny, pogłębiony, – uczeń zna, dobrze rozumie i obszernie przedstawia materiał (fakty, pojęcia, utwory, zagadnienia...) w ścisłym związku z tematem – wykorzystanie kontekstów – samodzielne kojarzenie faktów i informacji, wyciąganie wniosków – ocenianie, wartościowanie – poprawnie budowane argumenty odnoszone do omawianych tekstów kultury 	<ul style="list-style-type: none"> – przemyślana kompozycja wypowiedzi – wyraźnie zaznaczony punkt wyjścia i rozwijanie myśli w logiczny, konsekwentny sposób – przejrzystość i czytelność wywodu – zamknięcie wypowiedzi wnioskami – próby nadania wypowiedzi oryginalnej formy, funkcjonalnej wobec tematu 	<ul style="list-style-type: none"> – uczeń przestrzega zasad poprawności języka mówionego w zakresie wymowy, fleksji, leksyki, frazeologii i składni – przestrzega zasad etykiety językowej – posługuje się bogatym słownictwem, stosuje terminologię właściwą dla omawianego zagadnienia
---------------------	---	---	--

dobry	<ul style="list-style-type: none"> – temat omówiony w sposób wyczerpujący, wykorzystane ważne wiadomości – przedstawianie tekstów w sposób problemowy – materiał rzeczowy dobierany trafnie, interpretowany i komentowany prawidłowo – uzasadnianie sądów i stwierdzeń na podstawie utworów literackich i innych tekstów kultury – prezentowane zagadnienia (fakty, teksty, postacie itp.) mają ścisły związek z tematem – w wypowiedzi pojawiają się poprawnie zbudowane argumenty 	<ul style="list-style-type: none"> – wypowiedź zorganizowana, z wyraźnie zaznaczonym wstępem (punktem wyjścia, tezą itp.) i uporządkowanym rozwinięciem – widoczne dążenie do porządkowania i scalania informacji 	<ul style="list-style-type: none"> – wypowiedź w miarę płynna, komunikatywna – styl poprawny, zgodny z sytuacją komunikacyjną – język na ogół zgodny z normą polszczyzny mówionej (przeważnie poprawny w zakresie wymowy, fleksji, leksyki, frazeologii) – zróżnicowane słownictwo, stosowanie terminologii związanej z zagadnieniem – uczeń stara się przestrzegać etykiety językowej i stosuje środki językowe typowe dla określonej formy wypowiedzi ustnej (np. przemawianie, przekonywanie, zwracanie się do rozmówcy) – stosowanie środków językowych podkreślających własne sądy i opinie – sygnalizowanie przytaczania zdań (opinii, sądów) cudzych
dostateczny	<ul style="list-style-type: none"> – uczeń w większości zna, rozumie i przedstawia informacje związane z tematem – prawidłowo lokalizuje utwory i postacie 	<ul style="list-style-type: none"> – wypowiedź krótka, ale zawierająca kluczowe dla zagadnienia informacje – wypowiedź na ogół uporządkowana – uczeń stara się zachować logiczną kolejność przedstawiania wiadomości 	<ul style="list-style-type: none"> – styl na ogół poprawny, adekwatny do sytuacji komunikacyjnej; – dopuszczalne błędy – niezbyt bogate, ale wystarczające słownictwo – dopuszczalne błędy językowe: składniowe, frazeologiczne

	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia terminy i pojęcia w sposób odtwórczy, lecz własnymi słowami – podejmuje próbę interpretowania omawianych tekstów kultury – stara się uzasadnić własne sądy i opinie – stwierdzenia odnosi do konkretnych utworów – popełnia drobne błędy rzeczowe, odchodzi od tematu 		<ul style="list-style-type: none"> – posługiwanie się terminologią niezbędną do omówienia tematu
dopuszczający	<ul style="list-style-type: none"> – uczeń przedstawia podstawowe informacje (zagadnienia, utwory, postacie, terminy) – wyjaśnia pojęcia w sposób odtwórczy i niepełny – potrafi przedstawić temat przynajmniej w 50% – dopuszczalne błędy rzeczowe i odchylenie od tematu 	<ul style="list-style-type: none"> – wypowiedź krótka, fragmentaryczna – uczeń przedstawia fakty, postacie, teksty itp. w dowolnej, często przypadkowej kolejności, jednak w sposób niezakłócający zrozumiałości wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> – uczeń stara się mówić polszczyzną oficjalną – stara się zachować styl adekwatny do sytuacji komunikacyjnej – dopuszczalne błędy językowe w stopniu niezakłócającym komunikatywności wypowiedzi – słownictwo ubogie
niedostateczny	<p>Uczeń nie zna podstawowych wiadomości, popełnia liczne błędy rzeczowe, nie realizuje nawet połowy tematu. Uczeń odmawia odpowiedzi.</p>	<p>Wypowiedź chaotyczna, nieuporządkowana, niezrozumiała pod względem logicznym i językowym, sformułowana w stylu nieadekwatnym do sytuacji komunikacyjnej</p>	

Ogólne zasady obowiązujące na lekcjach języka polskiego

1. Uczeń ma obowiązek przygotowywania się do każdej lekcji i uzupełniania braku wiadomości spowodowanego nieobecnością w szkole.
2. Uczeń ma obowiązek posiadać podręcznik i zeszyt przedmiotowy i przynosić je na lekcje, gdyż ich brak uniemożliwia prowadzenie zajęć. Podczas omawiania lektur przynosi się je zamiast podręcznika .

3. Zgodnie ze Statutem 1 raz w semestrze uczeń ma prawo zgłosić nieprzygotowanie do lekcji bez podania przyczyny. Nie dotyczy to zapowiadanych wcześniej prac klasowych i sprawdzianów odnotowanych w dzienniku. Nieprzygotowania spowodowane dłuższą chorobą ucznia lub zdarzeniami losowymi usprawiedliwiane są w indywidualny sposób

4. Aktywny udział w lekcji jest premiowany oceną „za aktywność”

5. Oceny w czasie semestru otrzymuje się za: **odpowiedzi ustne i kartkówki** z zakresu trzech ostatnich tematów lekcyjnych, **sprawdziany ze znajomości lektury, prace klasowe** w postaci wypracowania, **testy sprawdzające umiejętność czytania ze zrozumieniem, sprawdziany** z większej partii materiału (np. po omówieniu literatury danej epoki), **zadania domowe** w różnej formie, **dyktando** ortograficzne, **aktywność, recytację, zeszyt** (staranność oraz kompletność notatek).

W klasie trzeciej oceny otrzymuje się ponadto za **próbny egzamin maturalny**

Waga ocen jest różna – ważniejsze zostały podkreślone.

Ocena na koniec semestru i roku szkolnego nie jest średnią ocen cząstkowych

6. Zgodnie ze Statutem prace klasowe i sprawdziany z większej partii materiału są zapowiadane z tygodniowym wyprzedzeniem i odnotowane w dzienniku. Rozpoczęcie pracy nad nową lekturą zapowiadane jest także z odpowiednim wyprzedzeniem. Na napisanie pracy domowej w formie wypracowania przysługuje tydzień.

7. Klasówki i sprawdziany są obowiązkowe. Jeśli z przyczyn losowych uczeń nie mógł ich napisać, powinien to zrobić w terminie najwyżej dwóch tygodni od powrotu do szkoły, w terminie uzgodnionym z nauczycielem. Uczeń, który nie wywiąże się z tego obowiązku, otrzymuje ocenę niedostateczną.

8. Poprawa klasówek i sprawdzianów jest dobrowolna – oceny niedostateczne można poprawić tylko raz w terminie najwyżej dwóch tygodni od otrzymania oceny. Termin zostanie ustalony z nauczycielem równocześnie dla wszystkich osób poprawiających ocenę.

9. Nie przewiduje się możliwości poprawy odpowiedzi ustnej lub kartkówki.

10. Nieprzeczytanie lektury lub nieodrobienie pracy domowej **w wyznaczonym terminie** traktowane jest jak nieprzygotowanie do lekcji bez możliwości zgłoszenia nieprzygotowania i skutkuje dla ucznia oceną niedostateczną. Ponadto wyniku sprawdzianu ze znajomości treści lektury nie można poprawić.

11. Uczniowie oszukujący, podpowiadający, ściągający w czasie sprawdzianów i odpowiedzi karani są oceną niedostateczną bez możliwości jej poprawy.

12. W przypadku usprawiedliwionej dłuższej nieobecności uczeń ma obowiązek uzyskać ocenę z omawianego materiału. Termin (w czasie nie dłuższym niż trzy tygodnie od powrotu do szkoły) i formę należy ustalić indywidualnie z nauczycielem.

13. Nie przewiduje się pod koniec semestru lub roku szkolnego sprawdzianu zaliczeniowego.

14. Jeśli na koniec I półrocza uczeń otrzymał ocenę niedostateczną, powinien ją poprawić w terminie wyznaczonym przez Dyrektora i ustalonym z nauczycielem na początku II półrocza. Sposób poprawy oraz zakres materiału określa nauczyciel.

Uczeń, który nie poprawił semestralnej oceny niedostatecznej nie otrzymuje oceny pozytywnej na koniec roku.

Ogólne wymagania przedmiotowe (opracowane na poziomie podstawowym) obowiązujące uczniów poprawiających semestralną lub końcoworoczną ocenę niedostateczną

Uczeń powinien: 1. wykazać się znajomością i rozumieniem tekstów kultury poznanych w szkole oraz umiejętnością ich analizowania i interpretowania, a zwłaszcza: • znać tytuły, autorów, treść utworów; • opisać elementy świata przedstawionego; • streszczać wątki; • charakteryzować bohaterów, opowiadać ich losy; • określać tematykę i problematykę utworów; • analizować tekst w celu wyjaśnienia funkcji środków językowych; • wskazać nawiązania do tradycji literackiej; • wskazać przykłady związków literatury z innymi sztukami; • odnaleźć w tekście wartości ogólnoludzkie, wartości trwałe dla narodu, ważne dla samego ucznia

2. dostrzegać związki między poznanymi tekstami kultury a światopoglądem, filozofią, kulturą, sztuką poszczególnych epok literackich oraz uwarunkowania historyczne; w tym celu: • znać ramy czasowe epok; • objaśniać tło epoki, wskazując najważniejsze wydarzenia; • wyjaśniać podstawowe pojęcia związane ze światopoglądem epok; • wymieniać i charakteryzować prądy literackie i kierunki artystyczne epok; • wskazać nurty filozoficzne; • odnaleźć hasła epoki i jej ideały w tekstach literackich; • wymienić i scharakteryzować gatunki literackie typowe dla danej epoki; • dostrzec charakterystyczne motywy literackie i tematy; • scharakteryzować wzorce osobowe bądź typowe cechy bohatera

3. opanować wiedzę i umiejętności umożliwiające opisanie systemu i życia języka;

4. zredagować poprawną językowo i komunikatywną wypowiedź pisemną na zadany temat – rozprawkę, analizę i interpretację danego tekstu literackiego lub fragmentu większej lektury; 5. budować poprawną i komunikatywną wypowiedź ustną realizującą zadany temat.

